

Figur 1. Försäljning av antibiotika för livsmedelsproducerande djur 2011 uttryckt som mg aktiv substans per populationskorrektionsenhet (PKU). PKU motsvarar ungefär den sammanlagda levandevikten av djur i ett land i kilo. Måttet är trubbigt och siffrorna ska därför tolkas med viss försiktighet.

Källa: Third ESVAC report, EMA 2013.

Antibiotika och djur inom EU

Antibiotika botar bakteriesjukdomar och är livräddande läkemedel för människor och djur.

Bakterier kan bli motståndskraftiga, resistent, mot antibiotika och då fungerar inte läkemedlet. Problemen med antibiotikaresistent bakterier ökar snabbt runt om i världen. Antibiotikaresistens kan smitta mellan människor, mellan djur och mellan djur och människor.

Utvecklingen påverkas av hur och hur mycket antibiotika som används, men också av smittskydd och hygien. Dessa faktorer påverkas i sin tur av allt från kunskap och attityder till system för djurhållning.

Användningen varierar mycket

Antibiotika i rent tillväxtökande syfte förbjöds i Sverige 1986 och inom EU 2006. I många andra länder är sådan användning fortfarande tillåten. Statistiken för EU och EEA visar på stora skillnader mellan länder (figuren ovan).

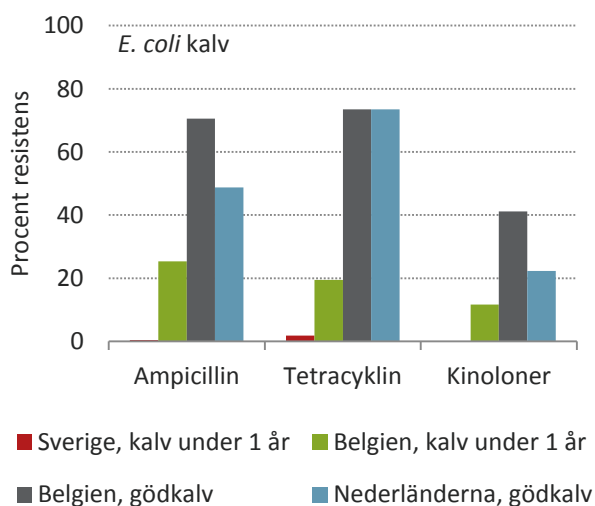
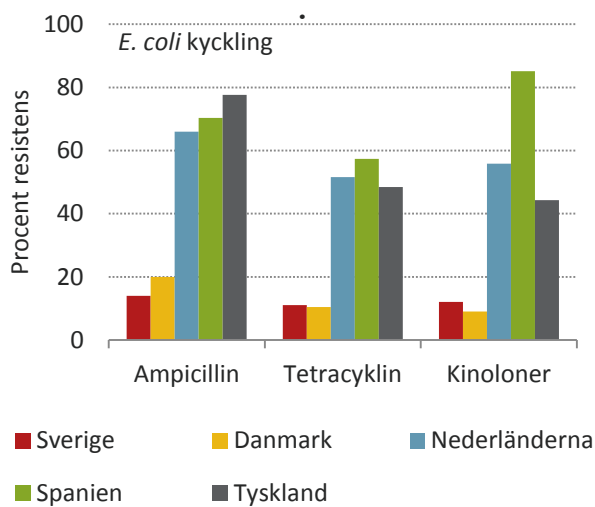
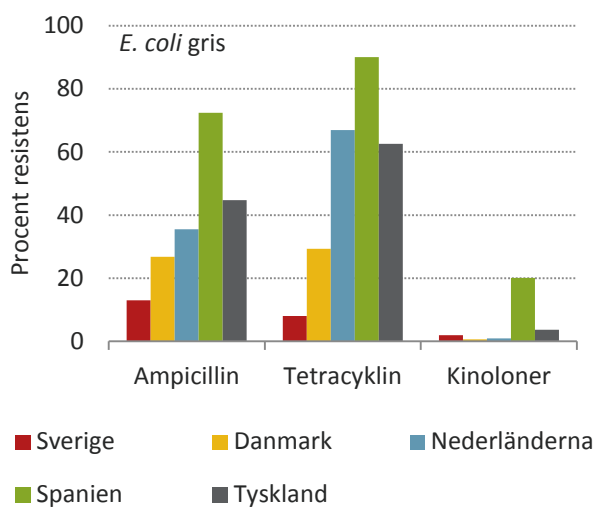
Sverige, Norge och Island redovisar de lägsta siffrorna. Siffran för alla deltagande länder tillsammans är 151 mg/PKU för 2011. Motsvarande siffra för Sverige är 13,6 mg/PKU. Skillnaderna i antibiotikaanvändning förklaras till viss del av faktorer som djurpopulationernas sammansättning, vilka typer av antibiotika som framförallt används men också av sjuklighet och hur sjukdom förebyggs.

Skillnader i hur och vad

Det är också stora skillnader mellan länder vad gäller hur antibiotika används. Medicinering av hela djurgrupper är mycket vanligt i många länder. I de 25 länderna som ingick i övervakningen 2011 var totalt cirka 90 procent av all antibiotika för djur läkemedel för medicinering av djurgrupper i foder eller vatten. I Sverige är motsvarande siffra drygt 10 procent.

ENHET FÖR DJURHÄLSA OCH ANTIBIOTIKAFRÅGOR

besök. Ulls väg 2B post. 751 89 Uppsala
telefon. 018-67 40 00 fax. 018-30 91 62
e-post. sva@sva.se webb. www.sva.se

Figur 2. Resistens mot tre olika antibiotika hos kolibakterier (*Escherichia coli*) från friska djur vid slakt. Data är från EFSA & ECDC och från rapportserien SVARM.

Olika antibiotika har olika effekt. Tetracykliner är aktiva mot många olika bakteriearter, man säger att de har ett brett spektrum. När fler bakteriearter påverkas är effekten på resistensläget större. Penicilliner är en annan grupp antibiotika där vanligt penicillin som har ett smalt spektrum ingår. Ampicillin och amoxicillin ingår också men de har ett bredare spektrum.

I flertalet EU-länder är tetracykliner den typ av antibiotika som såldes mest under 2011, i genomsnitt 37 procent. I Sverige var motsvarande siffra 9 procent. I Sverige dominerar istället penicilliner, framförallt vanligt penicillin som utgjorde 53 procent av försäljningen.

Stora skillnader i antibiotikaresistens

I EUs övervakning av antibiotikaresistens hos bakterier från djur undersöks bland annat tarmbakterier (kolibakterier) från friska djur vid slakt. Resultaten speglar hur användningen av antibiotika över tid har påverkat djurpopulationens bakterieflora. Man kan se det som ett ekologiskt fotavtryck.

I figurerna till vänster ses andelen resistens mot tre olika antibiotika hos kolibakterier från friska djur i några länder. Skillnaderna mellan länder är stora, och det kan också vara skillnad mellan djurslag och produktionsformer inom ett land. Övervakningen visar också på stora skillnader i resistens hos salmonella och campylobakter.

Kommentar till statistiken

Användningen av antibiotika för djur i Sverige är internationellt sett låg och antibiotikaresistensläget är gynnsamt. Det goda läget är resultatet av många års arbete med fokus på att förebygga sjuklighet. Nära samverkan mellan myndigheter, akademi, organisationer och djurägare gör att känd kunskap kommer till användning i praktiken.

Källor: Sales of veterinary antimicrobial agents in 25 EU/EEA countries in 2011, European medicines agency. www.ema.europa.eu; The European Union Summary Report on antimicrobial resistance in zoonotic and indicator bacteria from humans, animals and food in 2011, EFSA & ECDC. www.efsa.europa.eu; Vissa resistenssiffror för Sverige är från rapportserien SVARM, SVA, www.sva.se; kalv från 2009 och kyckling från 2010.